

100 års virke

NÅR RUDKØBING SANGKREDS den 31. januar 1982 fejrer hundredåret kan det gøres i bevisstheden om, at have opfyldt det mål, som man fra første færd stillede imod: At styrke og udvikle interessen for sang og musik og gøre det under hyggelige, kammeratlige og festlige former, et mål der så helt og fuldt er opfyldt gennem et rigt virke i de hundrede år.

Det viser en grundig gennemgang af de strålende protokoller og scrapbøger, sekretærer og arkivarer gennem alle årene med flid og omhu har ført, og som nu opbevares i byarkivet - en fornøjelig læsning.

Tal kan være meget fortællende, og de viser, at Sangkredsen ialt har holdt eller deltaget i 632 arrangementer: Fordelt i det mere udadvendte med 119 koncerter, 33 underholdninger, 19 maskeradeprestationer, 23 sangstævner, 12 juletræsafhentninger og 57 operetteaftener. Og i kredsens indre liv ved 99 generalforsamlinger, med spisning, 106 fester, 58 udflugter, sang ved 23 bryllupper, 30 sølvbryllupper og 34 begravelser samt 19 julestuer. Naturligvis ikke helt nøjagtigt, for lidt "sjusk" har der selvfølgelig været. Men alt er ført til mindste detalje, både koncertprogrammer, billetsalg, regnskab, festtaler, ind- og udmeldelser, og sjove beretninger - for det gik livligt til, når sangerne mødtes.

Helt tilbage til 1853 har man de første "livstegn". Dengang begyndte en lille kreds som "Sangforeningen". I 1870 var det blevet til "Håndværkersangforeningen" og i 1880 som Sangforeningen i Borgerforeningen. Men så skete det: I 1882 fik man lyst til at være helt selvstændige og tilskrev Borgerforeningen, at man agtede at starte Rudkøbing Sangkreds og det skete altså pr. 31. januar. Og Borgerforeningen anerkendte og takkede i et brev, hvori det bl.a. hedder: "- hvortil den ærede sangforening ved den yndige sang i høj grad har bidraget og forhåbentlig fremdeles vil virke sammen med os -".

Lad os da kigge lidt på, hvorledes tiden er gået:

På sangens vinger

SANGERNE

Sangkredsen har altid været et mandskor. Der begyndtes i 1880-erne med 8-10 sangere, og snart blev der lidt flere. De første halvthundrede år lå tallet på mellem 15 og 20, så steg det til 20-30, en overgang i 1950-erne til 32-37, for så igen at falde til de 27-28, man har haft lige siden.

Men det er trofaste folk, som bliver længe i kredsens, takket være det gode kammeratskab. En af de ældste var smedemester W. Holst, der indmeldtes allerede i 1869 - altså i den første sangforening - var formand i 12 år, og ved sin død 1911 havde været sanger i 42 år. Kbm. Chr. A. Jacobsen indmeldtes 1890 og man sang ved hans guldbryllup i 1932. Han fik ialt 44 glade sangerår. Kbm. H.J. Jacobsen var med fra 1899, var kasserer i 26 år, blev æresmedlem og holdt først op i 1945 efter 46 år. Og endelig bogtrykker R. Chr. Rasmussen fra 1906 omtrent til sin død i 1958, ialt 52 år - se det er trofasthed.

GULDLYREN

Og så er det ikke engang enestående. I 1938 indstiftedes "Guldlyren", et hæderstegn for 25 års medlemskab, der er ialt uddelt 23 heraf de ti til nulevende stadig aktive medlemmer. Ældst i anciennitet er Sv. Åge Thorsen med hele 41 år. Derefter Hans Frede Madsen 39 år, Erik Heide, Sv. Åge Skou og Willy Petersen 38 år, Tage Petersen 37, Ejner Delfs Jensen 33, Erwin Rasmussen 32, Knud R. Rasmussen 32 og Jacob Wass 30 år. Men heldigvis kommer der da også stadig ny sangere til, i år er der 27 aktive. Men sangkredsen følger også sine medlemmer i glæde og sorg. Ved bryllup synges der i kirken, ved sølvbryllup morgensang i hjemmet og ved begravelse en sidste sang ved kisten.

ÆRESMEDLEMMER

Gennem årene er udnævnt 13 æresmedlemmer. Den første var teglværksejer Frede Christensen, en god hjælper ved mange lejligheder.

Ved en animeret fest i 1886 fremsattes forslaget, men Ferd.

Christensen mente det burde ske på et

"mere nøgternt tidspunkt"

- så bølgerne har nok gået højt. Dagen efter skete det.

To damer, fru Terkelsen og Emilie Krogh (senere fru Willadsen) havde vist stor hjælpsomhed ved mange lejligheder. De udnævntes i 1895 og fik overrakt hver en sølvlyre, kredsens emblem, med ret til at bære samme.

Lærer A.H. Larsen, der både var den første dirigent og en meget omhyggelig sekretær hædredes i 1901 efter sin afgang.

I 1905 fejrede William Nielsen og hustru 25 års jubilæum som værtspar på "Skandinavien", Kredsens stadige tilholdssted. "Plejefar" kaldtes William Nielsen, og de to var gode værter ved sangøvelsesaftener, ved koncerter i sal og have, og ved mange sammenkomster. Så de udnævntes til Æresmedlemmer.

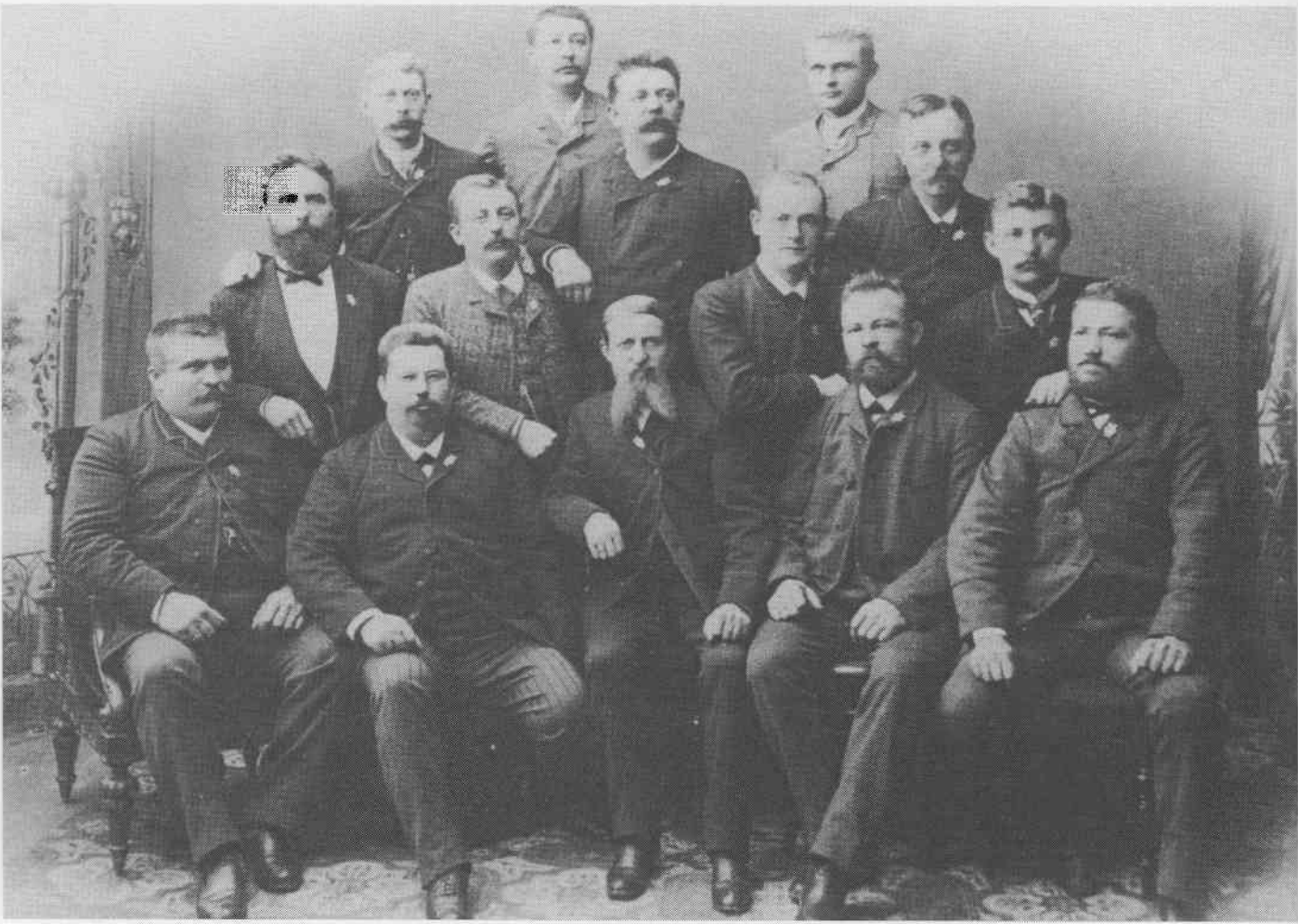
To trofaste og virksomme medlemmer nød samme ære i 1931, Nicolaj Olsen og Chr. A. Jacobsen, begge energiske bestyrelsesmedlemmer. Senere kom yderligere to tro og virksomme sangere til, kbm. H.J. Jacobsen i 1947 og kbm. Jens Thygesen i 1960.

Sv. Orloff svang dirigentstokken, instruerede operetter og medvirkede ved mange koncerter og arrangementer, og i 1963 blev han udnævnt og fik en særlig æres-guldlyre.

Trofast ven og kammerat gennem mange år var kontorist Tage Jørgensen. Selv takkede han for samværet ved at forære 1000 kr. til et klaver og da Erwin Rasmussen hertil føjede 500 kr., fik man et godt nyt instrument. Tage Jørgensen udnævntes i 1974 og skænkede senere tre præmieobligationer.

LEDELSEN

Som sangerne holdt godt ud, således også lederne. Der har ialt været 14 formænd og en fuldstændig liste findes bag i heftet. Den første var bagermester Breum, efterfulgt af smed W. Holst, der sad i tilsammen 14 år. Slagtermester Jensen, Kvistgården virkede i 13 år, de øvrige i kortere perioder. Men så kom i 1942 tobakshandler Oscar Christiansen og hans 18 år blev en periode med virke på højeste gear. O.C. var fyldt af ideer og virkelyst, og han gennemførte næsten det utrolige. Der var sangstævner, koncerter af format; julematineer og ikke mindst de strålende operetteaftener, endnu

Sangkvæden omkring 1890

hos mange i frisk erindring. Koret voksede og havde fine stemmer - med O.C. oplevedes den store periode.

Efterfølgeren, bagermester Erik Heide, valgtes i 1962 og sidder endnu, så han slår rekorden med 20 år i formandsstolen. Men han fik det ikke så let. Fjernsynet satte ind, interessen for fællesskabet blev mindre og efterkrigstidens nedgangsbølge prægede tiden. Og alligevel er det lykkedes ham at holde skuden flot i vandet. Hans omhyggelige og flittige virke har gjort, at sangkredsen stadig forstår at øve en indsats og være en god samlingsplads.

Af kasserer har der været 14 og af sekretærer 17 og også de har taget deres tårn.

TAKTSTOKKEN

Mest udholdende har dirigenterne været - der har kun været ni ialt. Den første var lærer A.H. Larsen som virkede i hele 18 år og lagde en god grund og en rigtig linie, som senere er fulgt. Den "næstældste" var fotograf Harald Knudsen med 14 år og den sidste til dato er Svend Orloff, som har svunget taktstokken i ikke mindre end 30 år!

GENERALFORSAMLINGERNE

er altid fornøjelige aftener med det særpræg, at formanden ikke aflægger beretning, medens derimod sekretæren oplæser den som regel muntre protokol. Og så er der spisning.

*Du milde himmel, hvilke mængder torsk er ikke fortæret i
de hundred år, for snart blev det torsk der skulle nydes
(hvortil kommer adskillige andre torskespisninger).*

Som regel går det stille af, men der har dog været et par kriser: Den første i 1897, hvor dirigenten nedlagde taktstokken p.g.a. uenighed, i 1908, hvor "de unge" fordrede fornyelse, i 1913 fordi der kun var to tenorer tilbage (i nyere tid har man dog kørt en vinter med een 2. bas) i 1930 om ny vedtægter og endelig i 1942, hvor bestyrelsen gik på kravet om ny toner over det hele... Men ellers kun fred og idyl i den kammeratlige ånd.

I FESTLIGT LAG

På Hotel "Skandinavien" gik det lysteligt til. Om sommeren i haven med keglespil, nedslagning af pletter og valg af pottékonge, om vinteren i lokalerne, og der blev i hvert fald drukket adskillige boller punch.

Faneindvielserne i 1891 og 1935, hvor damerne havde samlet ind og besørget de smukke broderier, var højtidelige og festlige. I 1912 flyttedes til Ørstedspavillonen og her fejredes blandt meget andet to jubilæer, 50-året i 1932 med festaften og i 1957, 75 året, med stor festmiddag med 80 deltagere.

*Mange former for komsammen blev prøvet, sågar et pøsegilde
med sort pølse, sirup og æblekompot. Nogle krasne
sangere fortalte bagefter at de aldrig havde fået så mærkelig en æblegrød!*

Nogle år holdt man "Hvedeaftener" og siden 1962 har hyggelige julestuer været fast på programmet.

50 års jubilæet 1932

UD I DET BLÅ

Den årlige udflugt blev snart tradition. De første mange år skete det i hestevogn f.eks. i 1886 til Hjortholm i otte vogne med 39 deltagere. Men oftest var Stengade skov det foretrukne mål.

*Ved en af disse ture gik sukker, kaffe, the, rom, og cognac
"i sæk" og det blev 97 øre pr. mandlig deltager -
og så har der sikkert ikke været for lidt.*

Den festligste udflugt var nok "Langlandsbanens sidste tur" i 1962. I de ældste banevogne og iklædt gamle kostymer kørtes sydpå, til Lindelse, med æbleskiver, punch, musik og dans på peronen arrangeret af krofar Bredo, med kaffebord i Humble stations ventesal og medbragt mad i Bagenkop gamle skole. Det var vel nok en dag.

Som regel holdt man sig i det hjemlige, Ristinge, Vemmenæs, Galgebakken, Spodsbjerg, men også med smut til Egeskov, sommerrevy i Svendborg eller sejltur til Kiel, til Ærø eller Strynø. Til udflugterne hører vel også deltagelsen i Den fynske centralforenings årlige stævner. Her var sangkredsen medlem fra 1933 til 61 og man nåede de fleste fynske byer rundt. Højdepunktet her var det store landsstævne i København, hvor der blev sunget på Det kgl. Teater, og i Rådhushallen, spist i National Scala og festet i Tivoli.

Ja sådan har sangkredsen levet et jævnt og muntert, virksomt liv.

Til gavn og glæde

Og det gælder også i høj grad det mere udadvendte, der hvor hele byen og øen var med.

KONCERTER

Ganske naturligt måtte koncerter og underholdning blive den vigtigste opgave og her tog man fat for alle kræfter. I mange år var det tilstrækkeligt med sangkoret og eventuelt forskellige musikensembler, måske en enkelt solist. Man udsendte indbydelser, og publikum strømmede til, meget ofte langt over 200 - for man var sikker på en festlig aften. Programmet var mest mindre sange, men også adskillige korværker blev indstuderet og fremført med stort held.

I mange år solgte alle sangerne billetter, så var man sikker på publikum. Og det var måske en tanke, mange foreninger i dag kunne tage op - i tider, hvor folk bliver hjemme. Det er interessant at se et sådant regnskab: I 1894 solgte: Iversen 44, B. Rasmussen 14, Chr. A. Jacobsen 14, Kristoffersen 13, fotograf Petersen 13, Arp 12, A.H. Larsen 10 og Holst 6, ialt 129. Og de var billige, i 1885 75 øre for koncert, 1 kr. for koncert og bal, senere 2 kr. og de nåede vist aldrig over 3 kr.

Pengene var i det hele taget små. Efter en koncert på "Skandinavien" i 1899 kostede nedtagning af teatret 12 kr., øl til musik og sangere 2,55 kr.

Sommer i Trondheim 1944

TIL ANDRES GLÆDE

Det er et vidtspændende område Sangkredsen har dækket gennem årene. Udover koncerter og underholdninger - og dem var der altså ialt 151 af gennem årene, var der tid til at træde hjælpende til. Det gjalt for eksempel i de første år, hvor man flere gange medvirkede ved bazarer eller dilettant til fordel for "trængende konfirmanders iklædning". Eller i 1940-erne en række julematineeer til fordel for juleindsamlingen, hvor der var et stort opbud af mange lokale kunstnere. Et par år lavedes der "landsbykoncerter", hvor man skønne sommeraftener drog ud i sognene og gav en lille friluftskoncert, og starten herpå var helt overvældende. Den foregik i Tranekær Slotsgård, og der var 2000 tilhørere. Mange flere var der til et stort Folkesangstævne i Ørstedsparken under krigen, her mødte 3000 deltagere. Friluftskoncerter blev givet: I Fredeskoven, i "Skandinavien's" have og i Ørstedsparken. Og senere dejlige Midsommerfester på den skønne friluftsscene i Hine. At den ikke benyttes, er i hvert fald ikke Sangkredsens skyld.

Også kirkekoncerter har sangkredsen arrangeret eller deltaget i. Dels i Rudkøbing Kirke og dels i andre af de langlandske kirker. Også med andre sangkor har der været samarbejdet. Allerede i 1901 kom Fåborg Sangforening på besøg, senere Nyborg, og med Svendborg Sangforening har der været godt samarbejde. I 60-erne havde man en tid et godt og fornøjeligt samarbejde med sangkoret "Arion" fra Odense.

I 40-erne og 50-erne slog man endda større brød op. Man lavede koncerter med fine medvirkende - og selv om publikumsinteressen ikke var overvældende, så var det gode indslag i byens musikliv. Som gæster havde man til "Soire musicale" Otte Fessel og Carlo Andersen, Elvi Henriksen og Elsa Jens. Til "Strauss-aften" Willy Hagbo Petersen. Flere gange Emil Christoffersen og Preben Thorntoft, den friske drengesanger. Og der var koncerter under medvirken af Odense Byorkester, Svendborg private Byorkester og andre. Sin velnok smukkeste koncert holdt Sangkredsen ved 75 års jubilæet. Et fyldigt program, sunget af et stort og godt kor ledsaget af et privat orkester og med Emil Christoffersen som solist. Da var der fuldt hus, og det var en meget festlig aften.

MED MASKE PÅ

I mindernes bog må også indføres lidt om Maskeraderne, for de var lige fra starten meget ofte den helt store folkeforlystelse. Allerede i 1885 holdtes den første med 274 deltagere, og her var alle sejl sat til. Salen flot dekoreret, stort optog med fem foreninger som deltagere, kotillon, ja alt hvad der hører til. Sågar en særlig avis "Ødelandenes Natblad". Senere samme år gentoges succesen, denne gang med 130 børn og 271 voksne altså over 400 deltagere - der var voldsom trængsel.

Og disse meget populære fester fortsattes i adskillige år. I 1886 noteres det med respekt i protokollen, at Ferd. Christensen, som indførte elektrisk lys i Fredeskoven, senere i byen, havde udlånt to buelamper og 17 glødelamper til dekoration.

Men også det forsvandt, dog for at genoplives i 1958, hvor Sangkredsen påny indbød til karneval, først "På havets bund", senere "På Hawaii", med fine dekorationer og mange muntre påfund. Allersidst holdt sangerne nogle mindre Karnevaller, men mest for egne medlemmer.

Langlandsbanens sidste tur 1962

OPERETTE-ÅRENE

Maskerede blev Sangkredsens medlemmer også, da man i 1941 startede "operettealderen", og det skete med opførelsen af "Molboerne". Her kunne koret få lov at vise sin kunnen og de gode solostemmer rigtig udfolde sig - og samtidig fik publikum usædvanlige og festlige oplevelser.

Meningen var at hæve forestillingerne til god amatøropræden, og dertil føje fine dekorationer, smukke dragter og orkester på 10-16 mand - altså op i det store format.

Og det blev succeser på alle måder. I "Molboerne", 1941 var der 30-40 på scenen, og derefter fulgte i 1944 "Sommer i Tyrol". Salget af ialt 3000 billetter ved de otte forestillinger viser, at det var noget folk kunne lide. I 1946 fulgte "Jomfruburet" og i 1949 "Champagnegaloppen" to fine musikforestillinger. Så kom i 1951 "Landmandsliv" som friluftsforestilling i Hine Anlæg, i 1952 "Nitouche" og i 1954 "Tre små piger". "Champagnegaloppen" blev den med det højeste publikumstal: 5000 billetter til 13 forestillinger. Ialt blev det syv operetter med 57 opførelser! Men man begyndte at mærke lidt mindre interesse, og holdt op mens legen var god.

SANGERE I FLOKKE

Tilbage er egentlig kun at fortælle om de mange store sangstævner, som Sangkredsen arrangerede. Også her skal vi helt tilbage til starten for allerede i 1888 indbød man øens sangkor til et stævne i Fredeskoven. Der deltog Tranekær, Lindelse, Simmerbølle, "Lyren" og Rudkøbing, og 2000 tilhørere strømmede til skovs, til en festlig eftermiddag. Så selvfølgelig fortsatte men i en række år, i 1906 var der 100 sangere i korene, i 1916 endnu engang 2000 tilhørere men også det ebbede ud. Dog havde man endnu en stor dag, da alle fynske sangere, omkring 350 i 1949 stævnede til Lange-land til den fynske Centralforenings årlige sangstævne. Da blev der sunget i kirken, i optog gennem gaderne og i Hine anlæg, og også det var store dage.

Det er blevet trange tider for mandskorene, mange andre interesser er kommet til, gode sangstemmer er blevet sjældnere, der udkommer næsten ikke mere noder for mandskor - og det værste: lysten til fællesskabet er svundet.

Men Rudkøbing Sangkreds har gennemlevet 100 år, med flittigt virke øvet sin store indsats for sangen og musikken og vist, hvad man formår, når man løfter i flok. Og ikke mindst vist, hvad et godt kammeratskab betyder.

Skulle også den gå "al kødets gang" så har i hvert fald dens 100-årige virke vist et strålende og smukt eksempel.

Svend Orloff

Sangerleden ved 100-året 1982

FORMÆND

Bager Breum 1882 - 1887
Smedemester W. Holst 1887 - 1890
Billedhugger Arp 1890 - 1893
Bymøller Kristoffersen 1893 - 1895
Billedhugger Arp 1895 - 1898
Ekspeditør Bernhard Rasmussen 1898 - 1902
Smedemester W. Holst 1902 - 1911
Købmand Chr. A. Jacobsen 1911 - 1913
Købmand H.P. Søgaard 1913 - 1918
Slagtermester H. Jensen 1918 - 1930
Landsretssagfører Harald Clausen 1930 - 1936
Mekaniker Anton Christensen 1936 - 1942
Tobakshandler Oscar Christiansen 1942 - 1960
Dommerfuldmægtig Axel E. Jensen 1960 - 1961
Installatør Willy Petersen 1961 - 1962
Bagermester Erik Heide 1962 - 1998
Slagtermester Peder Bøje Larsen 1998 -

DIRIGENTER

Lærer Anders Hansen Larsen 1882 - 1900
Organist Boesen 1900 - 1903
Kordegner Jørgensen 1903 - 1907
Musikdirektør Enevoldsen 1907 - 1916
Manufakturhandler Thor Callesen 1916 - 1924
Tandlæge N.P. Seth's 1924 - 1930
Fotograf Harald Knudsen 1930 - 1944
Lærer Malte Nielsen 1944 - 1952
Redaktør Svend Orloff 1952 - 1983
Kordegner Svend Sørensen 1983
Lærer Finn Balzer Jacobsen 1983 - 1986
Lærer Erik Arnhardt 1986 - 1990
Kirkesanger Peter Toft 1990 - 2000
Organist og højskolelærer Jutta Bay 2000 - 2007

ÆRESMEDLEMMER

Købmand Ferdinand Christensen 1886
Fru Terkelsen og frk. Emilie Krogh,
senere fru Willadsen 1895
Lærer Anders Hansen Larsen 1901
Organist Holm, Svendborg 1904 - ?
Restauratør William Nielsen og hustru 1905
Nic. Olsen og Chr. A. Jacobsen 1931
Købmand H.J. Jacobsen 1947
Købmand J. Thygesen 1960
Redaktør Svend Orloff 1963
Kontorist Tage Jørgensen 1974
Isenkræmmer Svend Aage Thorsen 1991
Bagermester Erik Heide 1995
Malermester Svend Aage Skou 1995
Forvalter Ejner Hansen 1998
Snedkermester Ejner Delfs Jensen 1999
Kabelmester Karl Erik Jacobsen 2001

GULDLYREN

Indstiftet 1938

1939 Købmand H.J. Jacobsen (40 år) 1899 -
1939 Manufakturhandler Thor Callesen
1939 Bogtrykker R. Rasmussen (Indmeldtes 1906)
1939 Manufakturhandler Poul Christensen
1941 Fotograf Harald Knudsen
1942 Landsretssagfører Harald Clausen
1944 Installatør Axel Petersen
1946 Maskinsætter Axel Hintze
1954 Tobakshandler Oscar Christiansen
1954 Autoforhandler Oluf Christensen
1957 Kontorist Gerhard Johansen
1963 Autoforhandler Albert Nielsen
1966 Isenkræmmer Svend Aage Thorsen
1968 Barbermester Hans Frede Madsen
1969 Bagermester Erik Heide
1969 Installatør Willy Petersen
1969 Malermester Svend Aage Skou
1970 Installatør Tage Petersen
1974 Snedkermester Ejner Delfs Jensen
1974 Kontorist Tage Jørgensen
1975 Autolakerer Erwin Rasmussen

1975 Bogtrykker Knud Rasmussen
1977 Skibsbygger J. Wass
1983 Forvalter Ejner Hansen
1986 Kabelmester Karl Erik Jacobsen
1987 Fuldmægtig Annas Petersen
1988 Smed Henning Andersen
1995 Frugtavlser Poul Olsen.
1995 Skovfoged Niels Peter Larsen
1995 Gårdejer Karl Nielsen
1995 Gårdejer Hans Wilhelm Hansen
1997 Kirkegårdsgartner Ove Knudsen
2003 Materialforvalter Ejler Nielsen
2004 Slagtermester Peder Bøje Larsen

SEKRETÆRER

1882 Lærer Anders Hansen Larsen
1901 Købmand N.E. Petersen
1906 Kordegn Jørgensen
1907 Arkitekt Baumann
1909 Malermester H.J. Nielsen
1919 Bogtrykker R. Chr. Rasmussen
1930 Autoforhandler Anton Christensen
1936 Manufakturhandler Thor Callesen
1937 Trykker Harald Jørgensen
1940 Fuldmægtig Ove Thomsen
1944 Kæmner Åge Nielsen
1954 Dommerfuldmægtig Axel E. Jensen
1961 Bagemester Erik Heide
1962 Installatør Willy Petersen
1965 Isenkræmmer Svend Aage Thorsen
1968 Installatør Tage Petersen
1971 Kabelmester Karl Erik Jacobsen
1982 Slagtermester Peder Bøje Larsen
1995 Fuldmægtig Henrik Berg
2006 Gårdejer Birger Hansen

KASSERERE

1882 Bymøller Kristoffersen
1888 Købmand Michelsen
1894 Tobaksspinder R. Iversen
1900 Købmand M. Rasmussen
1904 Købmand H.J. Jacobsen
1914 Joh. Hansen
1915 Købmand H.J. Jacobsen
1930 Købmand Jens Thygesen
1941 Isenkræmmer P.W. Kaalund
1954 Bogtrykker Knud Rasmussen
1962 Sparekasseassistent Erik Thomsen
1963 Disponent Knud E. Madsen
1965 Malermester Svend Aage Skou
1968 Isenkræmmer Svend Aage Thorsen
1993 Gårdejer Carl Nielsen
2005 Salgskonsulent Jørn Aagaard

ARKIVARER

1942 H. Aa. Svan
1957 Erwin Rasmussen
1981 Karl Erik Jacobsen

De seneste 25 år

ved Jens Møllerup

Der er nu gået hen ved 25, år siden redaktør Svend Orloff lagde sidste hånd på Sangkredsens 100 års jubilæumsskrift - et arbejde man vil genfinde som en væsentlig del af dette 125 års jubilæumsskrift. Lidet kunne Orloff ane, at han med sit skrift faktisk også afsluttede en epoke i Sangkredsens historie, en epoke der var præget af levende traditioner og erindringer, der rakte tilbage til de store dage med opførelse af operetter, maskerade og koncerter med kendte udenø solister.

En anelse derom har han nu haft, idet han til slut skriver: "Det er blevet trange tider for mandskorene, mange andre interesser er kommet til, gode sangstemmer er blevet sjældnere, der udkommer næsten ikke mere noder for mandskor - og det værste; lysten til fællesskabet er svundet."

Så galt, som Orloff frygtede, det ville blive, gik det dog ikke de følgende 25 år, selv om de ikke blev uden problemer. Lad os tage en række af disse problemer i jævn rækkefølge. Hvor Sangkredsen de første 40 år af sin levetid har holdt sine øveaftener, ved vi ikke med sikkerhed, men et kvalificeret gæt må gælde Hotel Skandinavien, hvis vært, William Nielsen, var et skattet medlem af koret. I 1912 byggede Borgerforeningen Ørstedspavillonen, og da Sangkredsen oprindeligt er udsprunget af Borgerforeningen, er det nærliggende at tro, at den derefter har holdt sine øveaftener om torsdagen i Ørstedspavillonen. Da vi når op i 1940-erne holdt den i alt fald sine aftener der.

Omkring 1950 blev Ørstedspavillonen imidlertid solgt til en privat ejer, så på et eller andet tidspunkt derefter har Sangkredsen været nødt til at finde et andet sted til den ugentlige mødeaften. Det lykkedes at få lov til at benytte Spejderhytten ved Dyrskuepladsen, og selv om forholdene der ikke var optimale, blev man der i en årrække.

I 1980 fik Rudkøbing Kommune åbnet Borgerhuset i Ahlefeldtsgade for byens foreninger, og Sangkredsen fik nu lov til at flytte derop, men også der var der problemer. Gang på gang kolliderede man med andre foreninger, der skulle have diverse udstillinger, og bestyrelsen måtte tit aflyse nogle af de planlagte mødeaftener. I sommeren 1985 meddelte kommunen os, at den ikke længere kunne stille lokaler til rådighed for os, da AOF skulle have dem. Problemerne kom ejeren af Østergade 24, fru Dorrit Borch, for øre, og hun tilbød da Sangkredsen, at den frit og kvit kunne låne et lokale i bagbygningen til den store ejendom i Østergade til den ugentlige mødeaften. Der medførte endvidere tilladelse til at bruge det udmærkede flygel, som stod i lokalet. Vor formand Erik Heide og den daværende dirigent Erik Arnhardt var oppe at besigtige lokalet, og selv om akustikken kunne have været bedre, tog man med tak imod tilbudet. Der har Sangkredsen haft "sit hjem" lige siden.

Sangkredsens gode ven og støtte, fru Borch, døde den 16. april 1996. Hun havde under sin sygdom været klar over, hvor det bar hen og havde ønsket, at Sangkredsen skulle synge ved hendes begravelse - i kirken "Den ambrosianske Lovsang" og ude ved graven "Klokkebøjen". Vi opfyldte efter bedste evne vor gode vens ønske. Fru Borchs børn meddelte os i øvrigt kort tid efter, at den daværende ordning med lån af lokalet kunne fortsætte, så længe Sangkredsen ønskede det.

I Svend Orloffs afsluttende bemærkninger om fremtiden for mandskorene, aner man en let skjult angstelse for tilgangen til koret - "gode sangstemmer er blevet sjældne". Ja, man kan her citere Steen Steensen Blicher: "Jeg skulle sjunget lidt mere måske, måske nok også lidt bedre". Vi kunne nok have sunget lidt bedre, men tilslutningen til koret er ikke dårlig. I skrivende stund har koret 30

*1. rk. fra venstre: Jørgen Nielsen, Carl Nielsen, Karl Erik Jacobsen, Jutta Bay, Sv. Aage Thorsen, Werner Rasmussen og Knud Buch.
Midterste rk. fra venstre: Jørn Aagaard, Orla Støhr, Preben Hansen, Ole Rasmussen, Johnny Jespersen, Ejler Nielsen,
Peder Bøje Larsen, Jens Ove Larsen, Svend Thomsen og Ove Knudsen.
Bagerste rk. fra venstre: Jens Møllerup, Birger Hansen, Arly Hansen, Vagn Christensen, Erik Hansen, Henrik Berg,
Poul Frede Hansen, Hans Peder Navne og Niels Henrik, Spangsbo.*

aktive sangere. Skulle man pege på en ændring, er det i medlemmernes geografiske sammensætning. Tidligere kom næsten alle sangerne fra Rudkøbing by - nu kommer mellem en trediedel og en fjerdedel fra landet, strækkende sig fra Tressebølle til Bagenkop. Der er heller ingen grund til at klage over mødeprocenten til sangaftenerne. Den er ikke dårlig, og sker det, at nogen må melde afbud, er det som oftest med rimelig baggrund.

Skulle man ønske sig en ændring, måtte det være holdets gennemsnitsalder. Den er ret høj - vort ældste aktive medlem Svend Aage Thorsen er 94 og synger stadig en fin 1. tenor, men han trækker jo gennemsnittet en smule op, og vi er nogle stykker omkring de 70. Heldigvis har vi de senere år fået nogle "unge" i halvtredserne, så der er stadig håb for fremtiden.

DIRIGENTER

I sine første 100 år har Sangkredsen haft i alt 9 dirigenter. De følgende 25 år har der været 5, så udskiftningshyppigheden er tydeligt forøget, og Sangkredsen har måttet erfare, at kvalificerede ledige dirigenter ikke hænger på træerne.

Svend Orloff svang taktstokken i 30 år, men i 1983 kunne øjnene ikke mere, og den sommer måtte Orloff så sige, at han ikke så sig i stand til at tage endnu en sæson. Denne besked var virkelig et slag for Sangkredsen. Han var i de mange år vokset fuldstændig sammen med koret, og sangernes noder og unoder svarede til hans.

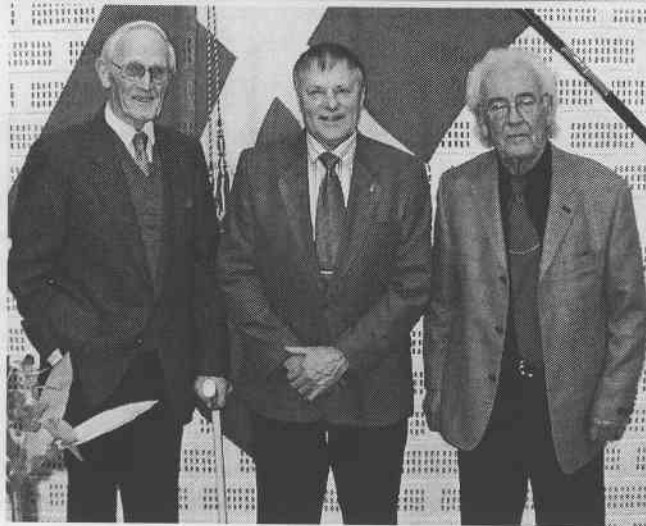
Bestyrelsen gik i gang med at søge efter emner, men der var ingen, der var villige til at påtage sig hvervet. Efter intens søgning fandt man frem til kordegn Svend Sørensen i Rudkøbing, der omsider nølende lod sig overtale til at forsøge sig i jobbet. Han begyndte i efteråret 1983, men allerede efter en måneds forløb stod det klart for alle, at han ikke magtede det. Så man skiltes i gensidig forståelse. Og nu var man lige vidt.

Heldigvis havde vor formand Erik Heide klaget sin nød derhjemme, og hans gennemmusikalske datter Lisbeth og hendes mand Finn Balzer Jacobsen tilbød nu at hjælpe. De ville komme hver 14. dag og øve med koret. De øvrige 14. dage skulle koret så selv synge de indøvede sange igennem.

Bestyrelsen accepterede tilbudet og Finn Balzer Jacobsen overtog dirigenthvervet bistået af Lisbeth. Det blev et lykkeligt valg. Finn var yderst kompetent, og da han samtidig var en personlighed, der ikke gik på kompromis, måtte sangerne nu føle, at der skete forandringer. Den første ændring var, at det elskede kortspil blev afskaffet. Koret havde fire stemmer, og i Orloffs tid - og formodentlig også forud for denne - havde det været sædvane, at dirigenten indøvede en stemme ad gangen, og mens det skete, sad de øvrige sangerbrødre afsides og spillede kort. Det var så hyggeligt! Når alle stemmer var gennemgået og øvet, sang man så i fællesskab den sidste halve time sammen.

Forandringen må have været en bitter pille at sluge for nogle af sangerne, der altid har vægтет det kammeratlige højt. Stort set tog de det pænt. Der var kun en, der meldte sig ud af samme årsag. De følgende tre år blev en god periode for Sangkredsen, men den blev kun alt for kort. Den 30. august 1986 fik Sangkredsen det sørgelige budskab, at Finn Balzer Jacobsen pludselig var død. Han blev begravet den 4. september fra Sørup kirke ved en "smuk højtidelighed, der var et stort og savnet menneske værdig", som protokollen oplyser. Mange medfølende tanker gik den følgende tid til den lille familie i Svendborg og til Anni og Erik Heide.

Bestyrelsen besluttede at kontakte lærer Erik Arnhardt i Tullebølle, der var leder af Tullebøllekoret, og han sagde ja til også at lede Sangkredsen.

Ved nytårsspisningen januar 2006 blev Svend Åge Thorsen og Karl Erik Jacobsen hædret ved henholdsvis 65 og 45 års medlemskab. I midten formand Peder Bøje Larsen.

Arnhardt videreførte på en god måde det arbejde, der var påbegyndt af Finn Balzer Jacobsen, han sørgede også for, at koret udadtil markerede sig, bl.a. ved fælles koncerter med Tullebøllekoeret. Sangkredsen var stadig et firstemmigt kor, men dets evner stod måske ikke altid mål med ambitionerne.

I 1990 måtte Arnhardt meddele bestyrelsen, at han på grund af tidnød så sig nødsaget til at stoppe som dirigent for Sangkredsen. Så bestyrelsen måtte ud på markedet igen. Det lykkedes den at få fat i Peter Toft, der startede samme år.

Peter Toft var i besiddelse af de kvalifikationer, som stillingen rent fagligt krævede. Han var en kendt musiker i det fynske område, var kirkesanger i Rudkøbing og Simmerbølle og var en skattet spillemand ved sølv- og guldbryllupper. Han er den første af de her nævnte dirigenter, som undertegnede skribent har et personligt kendskab til som medlem af Sangkredsen siden 1990. Koret kom i de følgende ti år ind i "roligt vande". Peter kom med en mængde nye sange, der skulle indlæres, og var samtidig så udadvendt, at vi kom til at medvirke i en lang række arrangementer sammen med andre kor både her og udenøs. Hans ambitionsniveau lå højt, og han overvurderede til tider vore evner. Jeg har adskillige gange i stilhed krummet tæer over min egen indsats som 2. tenor ved forskellige koncerter, og jeg tror, at jeg ikke var alene om den fornemmelse. Vort kor sang kraftigt, men ikke helt rent. Peter Toft kunne være ret ironisk under øveaftenerne, hvilket stødte flere af sangerbrødrene - et par stykker meldte sig ud af Sangkredsen af den grund. Ved torskespisningen i 1998 holdt formanden Erik Heide en overraskende tale for dirigenten. Den var, som der står i forhandlingsprotokollen, "kærlig men kritisk og med et stænk af ironi". Peter Toft tog det ilde op. På et efterfølgende bestyrelsesmøde var der ikke enighed om tidspunktet for formandens bemærkninger til Peter Toft, hvilket medførte, at Erik nedlagde sin post som formand, og gik ud af bestyrelsen. En personlig tragedie for ham, for hvem Sangkredsen havde været en hjertesag i over 50 år. Bestyrelsen var meget ked af Erik Heides beslutning, da han altid var gået 100% ind for, at alt skulle fungere til alles bedste.

Da Peter Toft i år 2000 flyttede til Odense, fornyede man ikke aftalen med ham.

Heldet var med os, da vi fik Jutta Bay som hans efterfølger. Rent fagligt stod hun fuldt ud på højde med sin forgænger, var med hensyn til kontakter med omverden ligeså udadvendt, som han var, og hun er desuden i besiddelse af en hel del pædagogisk sans, hvilket ikke er uden betydning, når man skal arbejde med et mandskor. Jutta har udført et hestearbejde i de 7 år, hun har været dirigent for Sangkredsen. De forskellige stemmer får ikke lov til at slippe, før de er behørigt indøvede, og når endelig helheden er ved at være på plads, får hun også rettet på lydstyrken. Før i tiden sang vi kraftigt, men ikke rent. Nu er vi dæmpet ned, men publikum kan holde ud at høre på os - ja, der har faktisk været situationer, hvor det har lydt godt. I de tilfælde har vi fået megen ros fra publikums side. Jeg vil vove den påstand, at Sangkredsens kvalitet som kor ikke har været bedre de sidste halvtreds år, og det kan den takke Jutta Bay for.

Hun er en ildsjæl, der er involveret i mange gøremål, og hun har derfor måttet beslutte at stoppe som dirigent efter jubilæet i 2007. Bestyrelsen forstår hendes beslutning fuldt ud, men vi vil savne hendes ildhu som dirigent.

DEN ÅRLIGE "TORSKESPISNING" OG ANDRE HYGGELIGE TRADITIONER

En af grundpillerne i det selskabelige samvær i Sangkredsen har i hele foreningens historie været den årlige torskespisning, hvor sangerbrødrene med hustruer i slutningen af januar eller begyndelsen af februar mødtes om den kogte torsk - en tradition, der gik sine hundrede år tilbage i tiden. En halv snes år i de senere år var mødestedet hos Elise Vogn i Selskabslokalerne i Strandgade. Der var serveringen altid første klasses, og skønt stedet fra gammel tid bar navn af afholdshjem, fik den kogte torsk altid lov til at svømme på behørig vis. På grund af tidernes ugunst måtte Elise desværre lukke sit etablissement i slutningen af 1993, og fra 1994 blev torskespisningen henlagt til Hotel Skandinavien. Der var serveringen også udmærket, men prisen var for høj. Sangerbrødrene begyndte at ømme sig derover, og tilslutningen faldt. I 1997 var der kun 31 deltagere til spisningen. Bestyrelsen var klar over, at det var nødvendigt med nytænkning. Så i 1998 flyttede man spisningen til Borgerhuset i Ahlefeldtsgade. Torsken blev droppet, og man gik over til koldt bord med tilskud af lune retter. Borddækning og opvask klarede bestyrelsen og dens damer. Det hjalp på prisen, og tilslutningen voksede atter. De seneste år har menuen stået på suppe og peberrodskød leveret fra Kædebycafeen til alles fulde tilfredshed. Suppe og peberrodskød er jo en langelandsk nationalret, elsket af alle, men som gammel vestjyde kan underskrevne forfatter trods alt ikke lade være med at mindes torsken med et vist vemod.

Trods tidernes skiften er det også lykkedes at bevare to andre traditioner i Sangkredsen. Den årlige udflugt på grundlovsdag samt julestuen i december. Den sidstnævnte er vel en videreførelse af den tidligere juletræstur i december ud til skovfoged Larsen, der sammen med sin kone gæstfrit tog imod sangerbrødrene, som skulle hente juletræer derude i skoven. Den er nu omdannet til en hyggelig aften med sang, bankospil og juleknas i Borgerhuset, arrangeret af bestyrelsen med hustruer.

FANER OG SLIPS

Sangkredsens gamle fane fra 1935 (nr. 2 i rækken) var, da man nåede op i 1990-erne ved at være præget af tidens tand. Den havde medvirket ved mange bisættelser og begravelser gennem årene, men var nu blevet så mør, at fanebærerne slog alarm. Men en ny fane var en bekostelig affære.

Heldigvis bar en henvendelse til Danmarkssamfundet frugt - Sangkredsen fik skænket en ny fane, og den 26. september 1997 blev den nye fane indviet ved en lille højtidelighed i Borgerhusets sal. Det første søm i fanestangen blev slået i af borgmester Juul Pedersen, det andet af korets ældste sanger, Svend Aage Thorsen, det tredje af formanden Erik Heide. Alle holdt de en kort tale.

Den ny fane medførte, at Sangkredsen i de næste 7 år deltog ved flagfesten valdemarsdag den 15. juni i Den fynske Landsby sammen med en række andre fynske kor, ofte med op til 2000 tilhørere. Når koret optrådte for offentligheden ved koncerter bar deltagerne et grønt, uldent slips i hvilket man havde stukket en nål med sølvlyren. Så vidt jeg kan se af de bevarede arkivalier, blev dette slips første gang båret, da vi optrådte ved Tullebøllekorets 40 års jubilæum den 15. april 1989. Dertil var man iført en hvid skjorte. Det var pænt og takkeligt. Men i 2001 fik koret en virkelig smuk gave, idet vor sangerbror Johnny Jespersen donerede nye slips til hele mandskabet. Det nye slips er meget flot - bordeauxfarvet med Sangkredsens navn broderet i diskret skrift.

Så hvis Svend Orloff kunne overvære en af vore koncerter, ville han glæde sig. Sangkredsen har både i udseende og lyd fået et betragteligt løft.

KONCERTER

Sangkredsen har de sidste 25 år ikke indladt sig på svundne tiders helt store arrangementer, men har trods alt ført en ret udadvendt tilværelse med en række kirkekoncerter sammen med Langelandsgardens Brass Band, sang på diverse plejehjem og koncerter med andre kor. Den 30. oktober 1988 medvirkede Sangkredsen ved en aften i Borgerforeningen på Restaurant Ørsted sammen med Tullebøllekoret og Langelandsgardens Brass Band. Der var over 300 tilhørere ved den lejlighed. Vi er også fast deltager i de årlige korttræf, hvor kor fra Langeland, Tåsinge og Svendborg mødes en eftermiddag om foråret i Restaurant Ørsted og der viser, hvad de formår. De koncerter trækker et stort og taknemmeligt publikum. Ligeledes har Sangkredsen en fast rolle ved byens årlige "Rudkøbing by Night". Andre lidt mere specielle opgaver har der også været. Således var vore to fanebærere med i den store fanevagt, da det kongelige brudepar Frederik og Mary besøgte Odense den 28. juli 2004.

Vi har gennem adskillige år haft et godt samarbejde med Skalakoret, hvor Jutta Bay også er dirigent. Dette samarbejde har medført, at de to kor en gang om året har haft et møde med Nimbokoret fra Jylland, enten hos dem eller på Langeland, hvor vi holder en fælles koncert.

"Fyraftenskoret" i Svendborg er vort venskabskor - det er et 25 personers mandskor med et særdeles godt kammeratskab. Vi mødes en gang om året på skift hos hinanden, synger sammen og hygger os til slut over et stykke brød og en øl.

Det gode kammeratskab i Sangkredsen medfører, at vi tit medvirker ved sangernes private mærkedage, hvor vi med vor sang er med til at festligholde dagen ofte fra den tidlige morgenstund.

Så trods sine 125 år er Rudkøbing Sangkreds stadig spillevende og ganske godt syngende, og kan den blot få en habil dirigent som afløser for Jutta Bay og fortsat en god og velfungerende bestyrelse som den nuværende, ser jeg dens fremtid fortrøstningsfuld i møde.

125 årsfesten den 27. januar 2007 vil blive fejret med optimisme.

Jens Møllerup